den Heere zoo schuldig staan, alsof hij het bloed van Christus, waarmede hij bij den doop gewasschen was, onrein geacht en vertreden had. En geheel in dien zelfden zin moet het dan ook verstaaan worden, wanneer de Apostel Paulus èn in den brief aan de Romeinen (14 : 15) en in dien aan de Corinthiërs (I Cor. 8 : 11) degenen, die zichzelf sterk in het geloof wanen, zoo ernstig waarschuwt om toch door misbruik van de Christelijke vrijheid hun zwakke broeders niet te verderven, *voor wie*, gelijk de Apostel het uitdrukt, *Christus gestorven is*. Wat natuurlijk wederom niet zeggen wil, dat iemand het in zijn macht zou hebben om een, voor wien Christus werkelijk zijn bloed vergoten heeft, verloren te doen gaan, want dat is onmogelijk, maar dat God de Heere zulk een verleider van zijn zwakken broeder oordeelen zal, alsof hij een, voor wien Christus gestorven is, afvallig had gemaakt. Het is ook hier weer te doen, om de schrikkelijkheid van deze zonde in het licht te stellen, en tevens te doen gevoelen, hoe zwaar Gods toorn daarover ontbranden zal. Gelijk Christus zelf het heeft gezegd: »zoo wie een van deze kleinen ergeren, d. w. z. tot afval verleiden zal, het ware hem nutter, dat een molensteen om zijnen hals gedaan ware en hij in de zee ware geworpen". (Luc. 17 : 2).

Zoo blijkt dus, hoe deze verbondsbeschouwing niet maar een fictie is van ons menschen, maar de regel, waarnaar God de Heere wil, dat wij oordeelen zullen en waarmaar Hij zelf eenmaal ons en onze kinderen oordeelen zal. Ons als ouders, want, wanneer we het zaad des verbonds niet, naar de belofte bij den doop afgelegd, opgevoed hebben als erfgenamen van het Rijk Gods, maar ze mede door onze schuld zouden verloren gaan, dan zal God de Heere ons rekenschap afvergen, zooals Hij dit eens deed van de ouders onder Israël, die de kinderen des verbonds aan den Moloch hadden geofferd, door ook ons te vragen niet wat we met *onze* kinderen, maar wat we met *Zijne* kinderen hebben gedaan. En onze kinderen, wanneer ze bij het opwassen zich van den God des verbonds afkeerig betoonen, want ze zullen dan te zwaarder straf dragen, omdat zij, om nu in de taal van de Apostelen te spreken: „het bloed des testaments, waardoor ze bij den doop geheiligd waren, vertreden hebben en den Heere, die hen gekocht had door zijn bloed, verloochend hebben".

Zoo nu opgevat, en dat is de opvatting van de Schrift en van onze Gereformeerde vaderen, blijkt tegelijk, hoe onwaar en onbillijk de beschuldiging is, alsof deze verbondsleer de kinderen des verbonds zorgeloos zou maken, den prikkel tot waarachtige bekeering en geloof zou wegnemen en hen met een ingebeelden hemel naar de hel zou doen gaan, gelijk men wel zegt. Want deze verbondsbeschouwing zal juist omgekeerd de ouders te dieper doen beseffen de ontzaggelijke verantwoordelijkheid, die bij de opvoeding hunner kinderen op hen rust, en ze zal bij deze kinderen des verbonds zelf, in plaats van zorgeloosheid te kweeken, veeleer de machtigste prikkel blijken, om hen tot geloof en bekeering te doen komen.

DR. H. H. K.

Leestafel.

1. Ds. T. Bos. Emer.-Pred. te ASSEN. DE DORDTSCHE LEERREGELEN. J. H. Kok. — 1915. — Kampen.

De emeritus predikant Bos biedt ons in dit boek van ongeveer 250 bladzijden een toelichting op het jongste onzer drie Formulieren van Eenigheid, op de CANONES VAN DORDRECHT of de VIJF ARTIKELEN TEGEN DE REMONSTRANTEN.

In zijn INLEIDING schrijft hij, dat wij dit Formulier reeds een nadere verklaring of toelichting geeft van de bekende vijf stukken: VERKIEZING EN VERWERPING; DOOD VAN CHRISTUS; DES MENSCHEN VERDORVENHEID en BEKEERING TOT GOD; en DE VOLHARDING DER HEILIGEN tegenover de dwalingen daaromtrent van de Remonstranten der 17e eeuw, — een nadere verklaring overbodig zou kunnen geacht worden.

Ds. Bos acht zulk een nadere verklaring of toelichting echter niet overbodig. En ik ben 't daarin goed met hem eens.

Want hoe klaar en duidelijk de weerlegging van wat de Remonstranten, die „den vrijen wil" dreven en een „algemeene verzoening" leerden, omtrent deze vijf geloofstukken, op zich zelf ook is, zoo is zij dit daarom nog niet in alle deelen voor wie, als de opsteller of opstellers van dit Formulier, niet theologisch geschoold zijn.

Het is volkomen waar, wat DR. KUYPER in 1884, in de VOORREDE zijner uitgave van DE DRIE FORMULIEREN VAN EENIGHEID schreef, dat deze LEERREGELS „wel verre van dor en splinterig te zijn, integendeel een zeer klare en heldere uiteenzetting bevatten van den weg des heils", maar het is niet minder waar, dat, om van die uiteenzetting, ook daar waar zij een antithetisch karakter draagt, ten volle te genieten, voor wie geen theoloog van zijn vak is, een wat bijbrengen van theologische, bepaaldelijk dogmatische kennis, lang niet onnoodig is.

Ds. Bos nu tracht daarin met dit zijn boek te voorzien.

En, naar het mij voorkomt, is hij daarin ook geslaagd.

Dogmaticus als hij vóór alles is, toont hij zich in dit zijn jongste werk in al de kracht van zijn, als zoodanig, geschoold intellect. Iets waarover ik mij, bij wat ik vernam van inzinking zijner physieke kracht, des te meer verheug.

Ik heb Ds. Bos, aan wiens naam zich voor mij nog altijd onwillekeurig de naam BEDUM verbindt, al weet ik ook dat hij niet emeritus-predikant van BEDUM is, — in geen jaren gezien. Maar de lezing van deze zijn TOELICHTING heeft mij den indruk gegeven, dat, hoe hij er dan nu ook mag uitzien, zijn denk-geest nog even frisch is als toen hij nog Bos van BEDUM was.

Het is te verstaan, dat Ds. Bos, die deze toelichting geeft, zooals hij zegt, „voor de kerken en als kerkelijk persoon", „ten dienste van catechisanten, eenvoudige leden der Gemeente en voorts allen, die de vijf artikelen tegen de Remonstranten willen verstaan", — zich heeft willen houden aan wat door onze kerken, toen zij in 1905 te UTRECHT in Synode saamkwamen, is uitgesproken.

In zijn korte, maar lezenswaardige INLEIDING zegt hij daaromtrent het volgende.

„Op de Generale Synode te Utrecht is in de conclusiën over de leerstukken, waarover verschil van opvatting was, uitdrukkelijk gezegd, dat wij ons in de prediking en in het catechetisch onderwijs moesten houden aan de voorstelling, zooals die in de Belijdenisschriften voorkwam. In een studiestuk moge men een poging wagen, om de waarheid der Schrift nog duidelijker en zelfs misschien eenigszins anders voor te stellen — wat dan niet meer is dan een persoonlijk inzicht — wie voor de kerken en als kerkelijk persoon spreekt of schrijft, mag niet een persoonlijk inzicht als de leer der Gereformeerde kerken aanbieden. Wie dat doet, rekent niet met den wensch der Synode van Utrecht en geeft aanleiding tot het weer opvlammen van het twistvuur, op die Synode gedoofd".

Het boek is zoo ingericht, dat elk der Vijf Artikelen waarin de rechte leer wordt verklaard, § na § wordt toegelicht en daarop terstond evenzoo § na § de toelichting volgt van de, in betrekking tot dit artikel, verworpen dwalingen.

Dat in deze toelichtingen van Ds. Bos hier en daar uitdrukkingen voorkomen, waaruit blijkt, dat zijn-zich-willen-houden aan wat hij noemt den wensch der Synode van UTRECHT hem wel eens moeite heeft gekost, is zielkundig niet onverklaarbaar. De wil toch, om met de oudere psychologie te spreken, de wil *naar binnen*, beheerscht het overige zielbeweeg als een overheid haar onderdanen. Maar, om in dit beeld te blijven, die onderdanen kunnen vaak zeer oproerig zijn en dat vooral bij temperamentvolle naturen als deze dogmaticus.

Dan, dit neemt niet weg, dat Ds. Bos' TOELICHTING op de DORDTSCHE LEERREGELEN zeker dienstig kan zijn om de kennis van de orthodox gereformeerde leer bij hen, voor wie deze TOELICHTING bestemd is, te verhelderen.

DE LEERREGELEN VAN DORDT, het jongste onzer Belijdenisschriften, zijn mij, om meer dan één reden, bijzonder lief.

Het mystieke element — ik herinner slechts aan dat stuk van teere innigheid over „het aanschouwen van het aanschijn des Verzoenden Gods" uit het Ve Artikel, — het mystieke element ontbreekt er allerminst in.

Terecht schreef KUYPER in zijn hierboven genoemde VOORREDE: „Er is zalving des Geestes en warmte der liefde in".

„Lezing er van", zoo eindigt die VOORREDE, „sticht de zielen, klaart de kennisse op, en versterkt ongemeen in den geloove."

Laat mij deze bespreking eindigen met den raad om, bij de lezing der CANONES, ook het boek van Ds. Bos te gebruiken.

2. DR. P. G. DATEMA V. D. M. DE VERHEVENHEID DER PSALMEN. Rotterdam, C. Overbeeke — 1915.

'n Zonderling geschriftje.

Zonderling ook omdat de inhoud zoo heel anders is dan de titel doet verwachten.

Van een, zeker niet moeilijk te leveren, betoog omtrent de verhevenheid der psalmen heb ik er geen spoor in kunnen ontdekken.

DR. DATEMA, die predikant is in de Nederlandsche Hervormde Kerk te DELFSHAVEN, begint er in met te wijzen op »den schat van heilsmiddelen, die in deze Kerk nog ten gebruike is gelaten, en zegt dan dat »onder die heilsmiddelen de psalmen het uitnemendste is".

Van het zingen, van het uitsluitend zingen van psalmen verwacht hij, als het uitnemendste heilsmiddel, zoo niet alleen, dan toch vooral heil ook voor zijn Kerk.

Over de Kerken, die uit de separatie en doleantie zijn ontstaan, is hij slecht te spreken, en als hij dat doet, dan zegt hij, zich ietwat vreemd uitdrukkend, dingen, die tot het zonderlinge van zijn geschriftje niet weinig al bijdragen.

Zoo op p. 5: »Het Woord Gods houdt echter niet van eene uitlegging van menschelijken ambtswege, het Woord Gods is machtig genoeg om daar zelf voor te zorgen".

Van reorganisatie door middel van wijziging der Reglementen moet hij eventuin iets hebben. Aan de voorstanders dezer methode van reformatie geeft hij op p. 6 de vraag in overweging: „Of het niet beter is, maar stillekens in de bestaande organisatie dapper in het gebruik te blijven van de heerlijke heilsmiddelen, daar nog gelaten". En zoo komt hij dan op het uitnemendste heilsmiddel, het zingen van psalmen.

Het uitsluitend zingen van psalmen en niet óók van gezangen, van „door menschen gemaakte liederen".

Voor het argument tegen het uitsluitend zingen van psalmen wel eens aangevoerd, „dat de Naam van Jezus niet in de psalmen voorkomt", voelt DR. DATEMA niets. De Naam Jezus, dien onze Middelaar naar zijn menschheid droeg, is, zegt hij, niet zijn „hoofdnaam".

Gewoonlijk drukt men dit zoo uit, dat niet JEZUS, maar CHRISTUS de Ambtsnaam is. Nu komt ook de Naam Christus niet in de psalmen voor, doch ook tegen een lied waarin deze Naam voorkwam, zou DR. DATEMA bezwaar hebben en dat wel met het oog op „het groot aantal valsche Christussen, dat zich in onze dagen in de wereld moet ophouden".

Maar bovendien, heel dat argument van dat de Naam des MIDDELAARS niet in de psalmen wordt genoemd, houdt volgens hem geen steek. Want, zoo betoogt hij op 11, Zijn Naam is JEHOVAH en JEHOVAH is HEERE en HEERE komt wèl in de psalmen voor.

Het slot van DR. DATEMA's geschriftje is echter meèr dan zonderling.

De zin toch van dit, ook wat zonderling gestileerd slot is, dat het, bij hun zingen, door de Christenen maar schier ongebruikt laten van de psalmen, reeds de grootste ergernis heeft verwekt in de hoogste plaatsen en, dat de verontwaardiging daar nog sterker moet worden, wanneer de Christenen, bij hun zingen, voor de psalmen „in de plaats gaan stellen hunne nietswaardige namaaksels".

En blijkbaar met het oog op den tegenwoordigen oorlog, is daar aan toegevoegd: „Het moet een ieder, die nog eenig wezenlijk verstand heeft, verbazen, dat er nog geen zwaarder oordeelen geopenbaard worden".

Afgezien nog van het feit, dat *de* Christenen, om maar met DR. DATEMA en zijn kerkelijke vrienden te beginnen, bij hun zingen, de psalmen niêt ongebruikt laten, dunkt mij dit slot en zijn toevoeging van een aard te zijn, dien ik liever niet nader dan als „meêr dan zonderling" wil qualificeeren.

G.

Uit de Pers.

Van de rede, die Prof. Bavinck hield over „Individualisme en Individualiteit" op de vergadering van Christelijke onderwijzers, gaf de pers het volgende verslag:

Het woord individuum, aldus ving Prof. Bavinck zijn betoog aan, latijnsche vertaling van het griekshe woord atomon (atoom), beteekent letterlijk ongedeeld, ondeelbaar, en werd vroeger in veel ruimer zin dan tegenwoordig gebezigd. Eerst in de individualistische, achttiende eeuw is het woord weer algemeen in gebruik gekomen, en inzonderheid op menschen toegepast. Individu is een mensch op zichzelf beschouwd, in tegenstelling met de maatschappij, waarvan hij lid is. Het begrip stelt ons direct voor de ernstige quaestie, wat de verhouding is en behoort te zijn tusschen den enkeling en de gemeenschap, hetzij deze van staatkundigen, godsdienstigen, maatschappelijken of anderen aard is. In deze quaestie schuilt ten eerste een diep metaphysisch (philosophisch) probleem, wat n.l. de verhouding is tusschen de eenheid en de veelheid, wat m.a.w. het principe der individualisatie is. Alle eeuwen door stonden hier twee richtingen tegenover elkaar, in den nieuweren tijd bijv. Leibnitz tegenover Spinoza, Herbart tegenover Schelling, in de Middeleeuwen het nominalisme tegenover het realisme. En feitelijk staat altijd met de richting welke men volgt, het antwoord in verband, dat men op de tweede historische quaestie geeft, n.l in welke verhouding gemeenschap en enkele behooren te staan.

In de oudheid en nog heden ten dage bij de z.g.n. natuurvolken staat de gemeenschap (gezin, familie, klasse, stam) op den voorgrond; deze is schier voor alles verantwoordelijke en aansprakelijke juridische persoon, en de enkele is slechts lid van dat geheel. Met de cultuur treedt allerlei differentiatie in; er komen rijken en armen, heeren en slaven, vorsten en onderdanenen enz. En in de historie staan er op het gebied van kunst, wetenschap, Godsdienst, politiek allerlei krachtige persoonlijkheden op; toch is ook hun bestaan en arbeid dienstbaar voor het geheel. De vrije Griek b.v. stelde het staatsburgerschap boven alles, en de vrome Israëliet hoopte op een lang leven in het midden van zijn volk.

De geestelijke en eeuwige waarde der persoonlijkheid werd eerst tenvolle in het Christendom erkend; maar het kind Gods was tevens van stonde af aan ingelijfd in de gemeenschap der heiligen. Het probleem van de verhouding tusschen enkele en gemeenschap bleef daarmede, schoon gewijzigd, in de Christenheid aan de orde, en werd telkens in de historie naar de eene of de andere zijde opgelost. Tegen de Roomsche kerk en hierarchie verhief zich de Renaissance en de Reformatie; tegen de Protestantsche scholastiek, het Piëtisme, het Rationalisme, en straks geheel de Aufklärung der achttiende eeuw, die haar consequentie ontving in de Fransche Revolutie. Tegen het individualisme, dat in deze gebeurtenis zijn triumf vierde, stond toen weer de Restauratie, straks het Socialisme op. En toen dit laatste een tijd lang gewerkt en zijn waren aard geopenbaard had, kwam tegenover Marx' eenerzijds Tolstoi, anderzijds Nietzsche te staan. Emancipatie van het individu is thans een kenmerk van den tijd.

Van dit individualisme moet, wat men met Individualiteit bedoelt, wel worden onderscheiden. Onder deze verstaat men het geheel der eigenschappen en hoedanigheden, die een bepaald mensch van andere onderscheiden en kenmerken. In zekeren zin is deze altijd voorwerp van eenige studie geweest. Ieder mensch bezit eenige menschen- of karakterkennis, en vooral is ze het eigendom van denkers en dichters. De algemeene menschenkennis is en blijft steeds van groote waarde, maar in den nieuweren tijd is er, onder invloed van psychiatrie, criminologie enz. nog aan een andere psychologie behoefte ontstaan. De algemeene psychologie is niet voldoende meer. Zij heeft, in deze eeuw van specialiseering, aanvulling en uitbreiding van noode in de z.g.n. individueele, speciale of differentieele psychologie (characterologie). Ofschoon deze in het verleden ook wel hare wegbereiders had (b.v. Galenus met zijne leer van de temperamenten), mag zij toch eene nieuwe wetenschap heeten. Zij tracht n.l. de kennis der individualiteiten op wetenschappelijken grondslag te vestigen; stelt daarom, door vragen, door de studie van biographieën, door proeven, een onderzoek in naar al hare kenmerkende eigenschappen; tracht de correlaties te ontdekken, welke tusschen die verschillende eigenschappen bestaan; en hoopt zoo te komen tot eene welgefundeerde indeeling of classificatie der karakters.

Ofschoon de verwachtingen ten aanzien van deze jonge wetenschap dikwerf veel te hoog gespannen zijn, heeft zij toch reeds vruchten gedragen en is zij inzonderheid ook voor de opvoeding van groot belang. Zij kan de algemeene psychologie met hare paedagogiek niet vervangen, maar toch wel bevestigen, aanvullen en eventueel ook corrigeeren. Voor onderwijs en opvoeding is degelijke kennis van de leerstof noodig, maar ook kennis van de kinderen en van elk kind in het bijzonder, opdat de leerstof in geregelde orde aangepast en medegedeeld worde aan het kind met zijne verschillende vaardigheden en in verband met zijne natuurlijke ontwikkelingsperioden.

Daaruit vloeit voort, dat ook bij de opvoeding individualisme en socialisme beiden vermeden moeten worden, maar dat individualiteit en solidariteit beide tot haar recht dienen te komen. En dit is geheel in overeenstemming met den eisch der Christelijke, en nader ook der Gereformeerde beginselen. Jezus ging bij zijn onderwijs individualiseerend te werk en behandelde ieder naar zijn aard. Paulus werd allen alles, opdat hij zoovelen mogelijk behouden mocht. En de Gereformeerde belijdenis handhaaft beide, verkiezing en verbond, en beide steeds in verband met elkaar. Daarin ligt eene ordinantie, ook voor de Christelijke school. Gezag en vrijheid, afhankelijkheid en zelfstandigheid, lichaam en leden hooren bijeen, niet ten koste, maar juist ten bate van elkaar.

Officieele Berichten.

Art. 19 K. O.

Deputaten der Kas voor hulpbehoevende studenten in Z.-Holland (N. ged.), roepen, volgens besluit der Part. Synode, jongelingen op, die in aanmerking wenschen te komen, om voor rekening der Kas geheel of gedeeltelijk opgeleid te worden tot den Dienst des Woords. Zij herinneren aan art. 5 der instructie, hetwelk voorschrijft, dat de adspiranten moeten behooren tot een der Geref. Kerken in de Prov. Z.-Holland (N. ged.), ongehuwd moeten zijn en bij voorkeur niet boven den leeftijd van 23 jaar. Voorts moet door hen bij de aanvrage ingezonden worden een attest van hun Kerkeraad omtrent belijdenis en wandel, alsmede een verklaring van twee geneesheeren, dat zij een goede gezondheid genieten.

Aanvragen worden vóór 3 Juli ingewacht bij Ds. Joh. L. Langen, secr. der Dep.

Gouda, 15 Juni 1915.

Vergadering van de Classis Gorinchem 5 Mei 1915.

Ds. Zwiers laat zingen Ps. 25 : 4; leest Ps. 122 en gaat voor in gebed.

De vergadering wordt geconstitueerd. Voorzitter: Ds. Los; Scriba: Ds. Weener; Assessor Ds. Kapteijn. De scriba van de vorige vergadering leest de notulen. Worden onveranderd gearresteerd.

De kerken van Gorkum en Leerdam hebben de stukken ter approbatie van de beroeping van Ds. Van Wijk van Giessen-Oud-Nieuwkerk gezien en in orde bevonden.

De voorzitter spreekt zijn blijdschap uit, dat Ds. Steinhart weer ter vergadering is, heet D. D. Janssens en v. Wijk welkom op onze vergadering, evenals Dr. Esser, die gekomen is om van de classis afscheid te nemen voor zijn vertrek naar Indië.

Aan Dr. Esser wordt nu gelegenheid gegeven om de vergadering toe te spreken, en hij beantwoordt den Voorzitter.

D.D. Janssens en v. Wijk beantwoorden den praeses en eveneens Ds. Steinhart.

Ingekomen stukken:

Schrijven van Professoren Rutgers en Kuijper met advies over een tuchtzaak.

Kennisgeving van den kerkeraad van Schiedam, dat de Part. Synode D.V. zal gehouden worden op 22 en 23 Juni a.s. te Schiedam.

Schrijven van den kerkeraad van Veendam. Wordt besloten met een bezwaar zich tot dien kerkeraad te wenden over de zaak waarover gecorrespondeerd werd.

Het verslag en begrooting Art. 11 en 13 wordt gelezen en besproken.

Advies wordt gegeven aan de kerk van Leksmond aangaande den dienst des Woords te Ameide.

Langerak ontvangt advies in een tuchtzaak en aangaande doopsbediening.

Pauze. Maaltijd.

Verkiezing afgevaardigden Part. Synode.

Primi: D.D. Kapteijn en Los; secundi: D.D. Mulder en Weener.

Primus-ouderl.: van Maurik en Scherpenzeel; secundi: Koetsier en Slob.

Ter voordracht voor benoeming van verschillende Deputaten worden verschillende broeders aangewezen.

Regeling vacatuurbeurten:

Noordeloos: D.D. Janssens, Mulder, Van Wijk.

Hardinxveld: D.D. Kapteijn en v. d. Vlies.

Schoonrewoerd: Ds. Zwiers.

Meerkerk: D.D. Los en Weener.

Besprekingen over de Kerkbode worden gehouden.

De Voorzitter eindigt met dankzegging.

Sluiting.

K. J. KAPTEIJN, *assessor*.

Particuliere Synode van de Gereformeerde Kerken van Zuid-Holland (ten Z.)

te houden te Schiedam D.V. op Woensdag 23 Juni 1915, en zoo noodig den volgenden dag, in het lokaal »Liefde en Vrede« Tuinlaan 52 (van trein of boot af te bereiken per tram). Aanvang des voormiddags te tien ure.

AGENDUM:

1. Opening der vergadering door de roepende kerk.
2. Credentiebrieven en constitueering der vergadering.
3. Verkiezing van een moderamen.
4. Notulen der vorige particuliere Synode.
5. Ingekomen stukken. Schrijven van deputaten voor verband Geref. Kerken en Theol. Fac. der V. U.
6. Rekening en verantwoording van den quaestor.
7. Verslag en rekening van deputaten van het weeshuis te Middelharnis.
8. Verslag 1914—15 en begrooting 1915—16 van deputaten art. XI en XIII D. K. O.
9. Verslag der deputaten art. XIX D. K. O.
10. Verslag der deputaten art. IL D. K. O.
11. Verslag der deputaten voor de Zending.
12. Verslag curator Theol. School.
13. Voorstellen. *a.* van de classis Brielle: De classis Brielle verzoekt aan de Prov. Synode, dat aan de kerk van Hellevoetsluis *f* 500 en aan de kerk van Brielle *f* 600 worde uitgekeerd voor verschuldigde emeritaatsgelden.

b. van de classis Dordrecht: De classis Dordrecht stelt aan de Part. Synode van Zuid-Holland ten Z. voor, dat deze jaarlijks haar acta met rapporten late drukken en aan elke kerk in haar ressort 2 exemplaren toezende.

c. van de classis Rotterdam: De classis Rotterdam verzoekt aan de Part. Synode ter zake van art. 13 vermindering van percentage voor die classes, welke zelve geheel voor de uitvoering van art. 13 in haar ressort zorgen.

14. Aanwijzing van verschillende deputaten.
15. Aanwijzing van de roepende classis voor de e.k. Particuliere Synode.
16. Sluiting.

Namens de roepende kerk van Schiedam:

J. F. JONKERS, *h. t. praeses*.
W. BARIS, *scriba*.

N.B. Gewenscht wordt dat de kerken deze ververgadering op den voorafgaanden Zondag in den gebede gedenken.

Buitenland.

Engeland. Eene uitnoodiging tot gemeenschappelijk gebed. Een woord van de aartsbisschoppen der Anglicaansche Kerk.

Sedert jaren kwamen te Keswick elk jaar vele Christenen samen tot verdieping en opwekking van het geestelijke leven. Ook dit jaar zal de Keswick-Convention hare vergadering houden. Zij, die tot deze samenkomst uitnoodigen, wijzen er in hun oproepingsbrief op, dat in deze dagen vooral vier belangrijke zaken in het gebed voor het aangezicht des Heeren moeten gebracht worden. In de eerste plaats moet er gebeden worden voor een vernieuwd besef van zonde; in de tweede plaats om een diepere opvatting van de beteekenis van het offer van onzen Heiland; ten derde om eene vereeniging wat het hart aangaat, van alle geloovigen die tot de landen behooren welke thans elkander beoorlogen; ten vierde om de hope en de verwachting van de wederkomst van Christus.

In Engeland gaat men van lieverlede den ernst van den toestand waarin het land verkeert, inzien. In een Christelijk blad lazen wij:

De weken gaan voorbij met hare afwisselende tegenslagen en successen, met haar roepen om munitie voor leger en vloot buiten het vaderland, en om middelen tot verdediging binnen ons grondgebied. Moet het ons niet meer en meer duidelijk worden, dat de ware plaats waar de uitslag van den oorlog wordt beslist, is de Troon der genade? De arm van het vleesch doet het uiterste, en menschen wenden hun beste krachten aan voor de zaak van het vaderland; maar wij gelooven dat er iets nog belangrijkers is en dat de echte gevechtslinie is de plaats des gebeds. Wanneer wij lezen hoe God telkens weer opnieuw Israël verloste als antwoord op het ootmoedig gebed tot God, gevoelen wij, dat *daarin* de macht ligt, en dat Hij *dan* aan menschelijke wapenen de zege gaf, wanneer er tot Hem in diepe afhankelijkheid gebeden werd. Wij mogen het betreuren, wanneer wij zien tot welke hoogte de wereldlingen rondom ons zich zelven overgeven aan vermaak; maar geven alle kinderen Gods zich zelven aan het gebed? Het zou goed zijn, als wij daarvoor gemobiliseerd werden!"

Ook de aartsbisschoppen der Anglicaansche kerk, die van Canterbury en van Yorck, leggen hierop in hun herderlijk schrijven den nadruk, als zij zeggen:

»Wat wij hoofdzakelijk tegenwoordig noodig hebben, is niet het opnieuw aanwijzen van speciale dagen of het opnieuw voorschrijven van formulier-gebeden. Veeleer behoeven wij de meer getrouwe vervulling van de roeping om te volharden in het gebed. Deze plicht rust gebiedend op allen, die belijden Christenen te zijn; hij wordt onberekenbaar zwaarder bij den ernst van deze vreeselijke weken van zwaren strijd, smartelijke verliezen en gedurige vrees en spanning. Legt het Christelijk volk van ons land in den heerlijken dienst der gebeden iets van de energie, van de vastberadenheid en van de zelfopoffering, die op ander gebied in dienst der natie getoond wordt?

Uit alles blijkt, dat de ernst van den tijd ook in Engeland dringt tot gebed.

N. Amerika. Agitatie in de Presbyteriaansche kerk.

De uitwerking van den oproep van orthodoxe predikanten en gemeenteleden in de Presbyteriaansche kerk; getiteld: Back to the Fundamentals (terug tot de grondwaarheden), is gelijk te verwachten viel.

De rechtzinnige organen spreken hunne blijdschap uit, dat de beweging op touw werd gezet, terwijl de liberalen of modernen beweren dat een 175 tal ultra-conservatieve predikanten en leden der Presbyteriaansche kerk de ontwikkeling van de theologie in den weg staan. De poging van de mannen die de hoofdwaarheden van het Christendom zeggen te handhaven, is volgens hen niet anders dan het streven om hun eigen beschouwing van wat de fundamenteele waarheden zijn, aan de kerk op te dringen.

Meer ter zake is een critiek van den predi- P. J. LeLeod van Susquehannah, welke vraagt: aangezien de Presbyteriaansche kerk hare breedere vergaderingen heeft, die autoriteit bezitten, riekt dan niet een beroep van een kliek predikanten en leden, die een eigen Theologisch standpunt innemen, naar verwatenheid? Werken zulke beroepen wel mee tot bevordering van de rust der Kerken?

Er is een element van waarheid in deze opmerking, al komt zij van moderne zijde. En deze is: wanneer er bezwaren zijn tegen de belijdenis van predikanten of leden der kerk, dan moeten die ingebracht worden op de kerkelijke vergaderingen. Maar wij denken, dat juist de oproeping der 175 geschied is, om de kerkenraden en meerdere vergaderingen wakker te schudden en te laten gevoelen, welke verplichting op hen rust.

»The Christian Worke, zegt dat de modernen aan de fundamenteele waarheden vasthouden, even goed als de rechtzinnigen. Zelfs beweert het blad, dat er niet een predikant in de Presbyteriaansche Kerk gevonden wordt, die niet van heeler harte gelooft in de inspiratie der H. Schrift, het gezag van den Bijbel als het Woord van God, de godheid van den Heere Jezus Christus, de verzoening en de opstanding van den Heiland. Zij mogen er verschillende beschouwingen op na houden, maar aan de grondwaarheden zelf houden ze vast.

Weldra vergadert de Generale Synode, en dan zal het wel blijken, wat van deze dingen waarheid is. Dat de Heilige Geest deze vergadering leide. De Presbyteriaansche Kerk heeft zulke oude brieven, en haar invloed is zoo groot.

GEMENGD NIEUWS

Het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap in Duitschland. Een pendant van hetgeen de Engelschen bestonden ten opzichte van de Duitsche zendelingen, levert hetgeen het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap ten opzichte van zijn arbeid in Duitschland deed. Sedert 1 Nov. 1914 is het tractement van alle colporteurs van genoemd genootschap opgehouden; of zij na den oorlog weder in dienst zullen gesteld worden, hangt af van de beslissing van het comité. Tegelijk worden alle spaarpenningen der colporteurs, die van hunne loonen werden afgenomen, te Londen bewaard; zij zullen eerst uitbetaald worden worden wanneer de vrede gesloten is. De leider der Berlijnsche controle, Hartkopf, zegt dat het genootschap de hardheid van dit besluit betreurt, doch dat het door de regeering gedwongen werd.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

ALLE DINGEN.

II.

EEN BESTEMMING.

Het eerste wat verscheen, zoo ging Geurtsen voort, was een theeblad met drie koppen chocolade en even zooveel broodjes. Onze gastheer — Van der Schaar heette hij — noodigde ons uit toe te tasten. We hadden honger en gingen dus graag onzen gang.

Toen alles schoon verorberd was kregen wij elk een blad papier; pennen en inktkoker stonden al gereed. We moesten nu een vers opschrijven dat mijnheer Van der Schaar ons voor zou zeggen. Van dat vers begrepen we zoo ongeveer niets en evenmin waartoe het schrijven diende. Doch mettertijd is, mij althans, het een en het ander duidelijk geworden. Daar van dit vers of liever van het schrijven, om zoo te zeggen menschelijkerwijs heeft afgehangen wat verder van mij worden zou, heb ik het later zoo vaak over gelezen dat ik het nu wel kan opzeggen. Wilt ge het eens hooren?

Daar had niemand iets tegen, en de winkelier begon.

Eer.

Eer maakt de stier een predikatie
En 't varken 't beste referein,
En de Amsterdamsche Westertoren
Zal eer voor Kees een slaapmuts zijn;
Eer zal de koe de toonkunst leeren,
Eer zal Berlijn in Jutland staan,
Eer vliegt Parijs per luchtmachine,
Paf, een, twee, drie naar 't rijk der maan;
Eer vaart de keizer van Marokko
Voor ziekentrooster op 's lands vloot
Eer schiet een Engelschman zich zelven
Uit smart om Hollands laagheid dood;
Eer ziet men dat een bok aan bokken
De gronden van de wiskunst leert,
Eer een student met vollen buidel
Van de akademie huiswaarts keert".

„Wat een vreemd vers riepen sommige hoorders.

Ja zeker; 'k heb het ook alleen maar opgezegd omdat het voor mij van zooveel beteekenis is geweest. Ge moet weten dat mijnheer Van der Schaar ouderling was van de kerk, en kinderen uit knappe gezinnen in de gemeente gaarne voorthielp. Daartoe had hij ook het oog op ons drieën die de school gingen verlaten, en had eens onderzocht wat er alzoo in ons zat. Het